

חגיגות

סתר עיר, ברוך השם

מי התחתן? שאלו כמה סקרנים שה ציצו מבצע לחלונות המאורים... מה כל השמ' חה הזאת? היו אלה זרים שנקלעו במקרה למקום... הגדול לא היה חתונה או סתם שמחה, כי אם פתיחתו החגיגית של בית-הקפה אשל...

נגינה בהבדל קטן

כשפנינה ולצמן יושבה, בפברואר שעבר, ליד הפסנתר באחת מערי השדה של שבדיה וסיימה לפני אולם מלא חובבי מוסיקה צפר גינם, רסיטל יחיד, בסקרצו מתוך הלום ליל קיץ למנדלסון, התחוללה, מחוץ לאולם, סופת שלג ורוחות שכמותה לא פקדה את ארצות הצפון מזה שנים. אורות האולם כבו ונדלקו לסירוגין, עורקי התחבורה לעיר נותקו ורוחות עזות שרקו, מוטטו עמודי סלגראף...

קלייר פדרון... הבדל קטן

בשמת'ערב רקה ומשיית וקלייר פדרון, הן קומיקאית היהודיה, תושבת שבדיה שנולדה באוסטריה והתאזרחת בדניה. הסיבה המשותפת לדאגה: פנינה וקלייר (שלא הכירו זו את זו, למרות האימפרסריו השבדי המשותף לשתיהן), נועדו לצאת באותה רכבת, מיד ל' אחר הקונצרט והופעות בשטוקהולם, ונכחו לדעת שהגן תקופות בעיר השדה. ניסלת הברזל נותקה, כוסתה שכבת שלג בת שני מטרים.

מתי בפעם האחרונה? לאחר הקונצרט ירדה פנינה מעל הבמה, עטה על כתפיה את מעיל הפרווה, הציצה החוצה: השלג הת' גבר, הרוחות המשיכו לנשב. היא ניגשה אל פינת המסדרון, התייבה על מוידותיה איב-התעצה ומיואשת. מפינתה העיפה מבט אל הפינה שמעברו השני של המסדרון. הללו שם? גופפה לעומתה ידה של אשה, שישבה כמותה, אובדת-עצות, על מוידות ארוזות. זה לקח לנו בדיוק 15 שניות להיות החברות הכי טובות! אומרת פנינה. לקלייר יש להז' הומור עצום. וכשנתעוררה הבעייה כיצד ל' הרוג את הלילה, הציעה קלייר ש'כל אחת תראה לשנייה מה שהיא יודעת'.

פנינה חזרה אל הפסנתר, ניגנה את הרפ' סודיה השנייה של ליסט. כשסיימה, אמרה קלייר: 'נהדר יקירתי, אבל חכי עד שתשמעי אותי.' היא הוציאה ממלתחתה שפם צירלי צ'פליני, הדביקה אותו מעל לשפתה העליונה, לבשה סמוקינג מרופט, חבשה מגבעת גבר ישנה לראשה ובעזרת מסה-דרכים מעוקם גי' גשה אל הפסנתר, השמיעה לפנינה את הרפ' סודיה השנייה של ליסט. אומרת פנינה: 'היא ניגנה כמעט כמוני, בהבדל קטן.' ההבדל: פנינה ניגנה את הרפסודיה ב-13 רגעים, קלייר ב-60'. הסיבה: בהיותה צעירה היתה קלייר פסנתרנית קונצרטיסט, אך כשגברה הגיעה ל' מסקנה ש'יש בעולם מספיק פסנתרנים מנוי פתים בלעדי, ואילו פחות מדי אנשים המסו' גלים להצחיק את העולם העצוב'. היא המירה את האמנות הקלסית בבורלסקה קלה ששי' תפה בה את מענעני הפסנתר, בליחוי-קומיז'ה (פריטה במרפקים, חיפושים ממושכים אחר צלילים אבודים) ופרודיות על אנשי שם. מאחר שסיימה, אמרה פנינה: 'אני כבר לא זוכרת מתי צחקתי ככה.' כשהפציע ה' שחר מבצע לרגבי השלג, ושתי האמניות יצאו לחפש חדר בבית-מלון, אמרה פנינה לקלייר: 'את מוכרתה לבוא אלינו. האנשים שלנו כל כך עצובים, המסכנים.' כחודש ימים אחריו כן ערכה פנינה ולצמן ביקור אצל הא מפר' סריו ו. ה. רוברט בתל-אביב, שהבריך אל קלייר פלדר, החתימה סלגרנית על חוזה ה' פעות בישראל, שלראשונה בהן היפס מודעה ב'ו הלשון: 'מתי צחקת בפעם האחרונה?' נוסף למודעה, הזמין את שרי הממשלה, טעמו: 'צריך לברר אחת ולתמיד אם דב יוסף מסוגל לצחוק.'

הדודי' בן 8 הטונות, להעמידו בשער שדה התעופה, להטענת המצרכים ולהעלאת הנוס' עים על ספסליו. שאל יהודה את חברו לנוכח המכונית ה' חונה מול עשרות התיירים: 'בלמת אותה?' לאחר שקיבל תשובה חיובית לכך, עמד בין התיירים שוחח עמהם, כשהרגיש לפתע ש' 'משהו זז'. הוא הפנה את ראשו ימינה וראה כיצד המכונית מתחילה לגלוש בתווזות קט' נות, הביט לעבר התיירים (דמי לחץ בעורר' קי'): 'אנשים רבים עמדו צפופים ושוחחו ב' היסח הדעת, מבלי לחוש באסון המתחולל, כשמעליהם סככה אחת מכנפי האווירון, ש' לשלמותה נשקפה סכנה דומה מפגיעת המ' כונית הגולשת. כל זה נמשך שנייה אחת ('השנייה הכי קצרה בחיי'), ויהודה זינק ל' עומת המכונית הגולשת, שכס את שתי ג' ליו אל מתחת לגלגלה הקדמי, שעלה על רגלו הימנית, גרר את גופו כחצי מטר ימינה, נעצר על רגלו השמאלית.

כל אותה עת נשאר יהודה בהכרה מלאה, למרות ש, הייתי בטוח ששתי רגלי נקטעו', נשם לרווחה כששמע צעקות אנשים ('סימן ש' הם ניצלו!') פקח את אחת מעיניו, ראה מ' עליו את כנף האווירון ('סימן שהיא שלמה!'). אחר עצם את עיניו, מחשבה בבריקה במוחו: 'מה עשיתי, ללה ודליגה, מה יהיה?' אחר שמע שוב את קולות האנשים שהציל, הבין סופית: 'לא יכולתי לעשות אחרת.' כדי למשות את יהודה היה צריך להדוף מעליו את מכונית המשא. לאחר שנעשה ה' דבר, הובא אל המרפאה אשר עדיין אינה מ' צויינת במכשיר-שיקוף, בה קבע הרופא השש לשברים בשתי הרגליים. יהודה קבע חשש אחד בלבד: 'הכל יהיה מאה אחוז, רק אל תודיעו לאשתי.' אמריקאי ממושקף, בחליפת פשתה קיצית, פרץ למ' גאה כשהוא מיטך אחריו את אחד מאנשי המקום. כשנוכח ש' עיני יהודה פקוחות, צהל, ביקש מאיש המקום לתרגם מאנגלית ש'עוד לא פסו גבורים מ' ישראל... יהודה דרטלר שהציל את חי, נמנה ודאי על צאצאיו של יהודה המכבי.' 'בלמת עזי הראש?' כשהגיעו שני חברי יעל בסנדר לשדה התעופה לוד, כדי לאסוף את חברם הפצוע, להעבירו לבית-הח' לים ביילינסון, היתה השעה 12:30 אחר-הצ' הורים. מסלול הנחיתה הראשי המה מרוב עתונאים, צלמי עתונות ומשלחות נשים וגבי רים, שצופפו את רחבת קונסטליישן הענק של א'ינג, שעמד לפלוט מתוכו עשרות נוס' עים, הסיבה: לפי ידיעה שהוברקה מלונדון, חזרה בו מיכל הראל, מלכת היופי הישרא' לית. עיני עשרות סקרנים ננעצו בפתח המי טוס כשקהל הנוסעים החל יורד ממנו. אך עד מהרה הופנו כל הפנים באכזבה לאחור, ומישהו שאל: 'ואיפה המלכה?' ההסבר שקיבל: המלכה נשארה בלונדון, טיסת החי' גם שאושרה לה בוטלה, ברגע האחרון, מחוסר מקום במטוס.

צעדים מעטים מן המסלול הומוה לקראת מלכת היופי, נחת המטוס הדרמנועי שחנר מאילת, נשא על סיפונו את יהודה דרטלר שבור שתי רגליו, חנה על מסלול צדדי וש' עם. מלבד אמבולנס ושני חברי יעל, לא נר' אתה עליו נפש חיה. כתבים וצלמי עתונות התפורו באכזבה, לא ידעו על הצעיר הבלתי ידוע, שהציל חיי רבים בסיכון חי עצמו. באמבולנס שדהר לכיוון בית-החולים, שכב יהודה, רגליו מתוחות על האלונקה, נעולות בעוללים שעקביהן נקדעו מעוצמת לחץ גלגל המכונית. אמר חברו שישב לצדו: 'נפלת על הראש יהודה? הלא היית יכול למות.' יהודה שחיך חיך רפה, ענה: 'גראה אותך במקרי מי...'

מאורעות 1929, שנשכו שלושה שבועות... (העולם הזה). שושנה רוטנברג, ירושלים

הארץ

כח שנה לביתר בארץ, מסיבת אבל בהש' תפתות ותיקי בית'ר (חירות). י. סגל, ראשון-לציון אס אלה אבלים, מה יגידו ותיקי מפא"י? * * * אמ גובהן 162 ס"מ, המשקל המתאים לך הוא 158-160 קילוגרם (לאשה) דבורה מלמן, תהלה שיף מילא. לפחות בשטח אחד נאחזו מתקרבים ל' טעם הערבי. * * * התיירים... יהנו בדרך זו או זו מהסוב' סידות שהאוצר נותן לבגין, המוכשר לתפ' קיד זו (הארץ) משה ארוסי, ירושלים רן כן נקבל דביזים.

בשביל זה, אבל עכשיו יש לי את זה כאן. בארבע חלה להיות עיר הנגב, עיר הע' תיר, או עיר הדרום. עכשיו היא סתם עיר, ברוך השם."

מעשים

"לא יכולתי אחרת"

בארצות-הברית טרם שככה סנסצית-הגבר' רה של רבי-החובל הדני הנריק קרלסן, שהלי היב את דמיון העולם כולו, כשנצמד בעקש' נות אל דפנות אנייתו הטובעת. כותרות העי' תונים עוררן מרעישות אודותיו ותולדות חי' הקפיטן המצוינן נעשו שגורות בפי כל ולאח' רונה אף נוסד באחת מערי האוניברסיטה מר' עדון מעריצים שסיסמתו: "קרלסן לנושיאות!" אלה מקוראי עתוני הבוקר הישראליים. ש' הצליחו לגלות השבוע ידיעה קטנה במסגרת צנועה, חבויה בין דפי העיתונים: "נהג אמין השליך נפשו מנגד, הציל חיי עשרות אנשים באילת", עברו עליה בתמיחה שקיפה את שפלות-הרוח של ההוי הישראלי בו נראה מעשה גבורה מעין זה יוצא-דופן, ורבים הפ' ליטו: "נהג משוגע." 96 חיילים משוחררים, חבריו של הנהג יהודה דרטלר בקואופרטיב להובלה יעל, שלאזוניהם הגיעו פרטי מעשהו, ערכו השוואה בינו ובין פרשת אומץ-לבו של רבי-החובל קרלסן, חישוב כי חברם ראוי ל' שבח יתיר: יהודה השליך את גופו אל מתחת לצמיגי מכונית בת שמונה טון, על-מנת לה' ציל במחיר חייו חיי אנשים.

החוליות בשרשרת.

היהודה דרטלר, 26, הספיק משך שש שנותיו בארץ, מאז הע' פילו מטרונסילבניה, רומניה, לעבור את רוב החוליות בשרשרת ההתאקלמות הישראלית. לאחר שנתיים בהנגה, נלחם בצה"ל על הדרך לירושלים, היה בין סוללי מסילת-הברזל ה' חדשה בין חדרה לתל-אביב, כשכיר משרד העבודה, וכשבנה יעל את מוסכו באילת (אחד המפעלים הגדולים במקום) הצטרף יהודה כ' חבר לקואופרטיב (נהג ומכונאי) מסיבה פשו' טה: מאז כיבושה של אילת חלם להיות אחד מחושביה הקבועים, ראה במוסכו של יעל את דמנות מתאימה. ובמרץ 1951 השאיר את

נהגים צעירי יהודה דרטלר (במרכז) בינם ובין המוות...

אשתו ללה, 22, ואת דליה בתו בת החודש בחדרם בחיפה וירד אילתה כנהג בקו תל-אביב-אילת וכמכונאי במוסך. כשירד לאילת החל יהודה מחכה להשלמת בניין שיכון קבע בן שני חדרים אליו שאף להעביר את אשתו וילדתו. גורלו של השיכון של יהודה דמה בכל לגורלם של שיכונים פחות חלוציים. הוא לקה בסחבת. ומחושש לחודש הסתפק יהודה בניסיעה חד-פעמית ל' ביתו בחיפה, עד אשר השבוע עמד שיכונו על תלו, בצורת בית בלוקים קטן ונאה ש' השלמתו הביאה עי' אכזבה ליהודה: רופא המקום אסר עליו העברת ילדתו הרכה לאילת. הסיבה: תנאייה עדיין מסכנים התפתחותם של תינוקות.

השנייה הכי קצרה.

יהודה לא גואש גם מן האכזבה האחרונה: "חייכתי שנה, אחכה עוד כמה חודשים לאישפון ומימ'. הוא המשיך בעבודתו הרגילה במוסך יעל, עד אשר ביום חול אחד, בשעה 11 בבוקר, דקות מעטות לאחר שלמטוס אוקיע דרמנועי נחת בשדה התעופה של אילת, פרק מטען מצרכים לאנשי המקום והוריד עשרות תיירים, הורה יהודה לאחד מאנשי המוסך להוציא את

הל. אולמו העצום של כסית החל מתרקן, נראה עצוב ושומם מאדם. לשלושת בעליו (יחזקאל איש-כסית, יצחק יהודה, אפרים פיג'נ' באום) שוב לא השתלם להחזיק את המקום פתוח.

בכל זאת היו אנשים בבאר-שבע שהאמינו כי בית-הקפה טוב יכול להצליח. אחד מהם קיבל את האולם בחכירה, מסרו לשני מנהלים שהאמינו אף בהצלחה: יעקב יהודה ויעקב זילברניג — "קובא" בפי מכריו, מנהל השק"ם של אילת לשעבר, מנהל מט' בח מחנות העבודה בערבה ובעל חתק כבעל בית-הקפה בתל-אביב.

"העיקר לתת משהו לאורחוננו", הוא הכריז והזמין שני מלצרים לבושי חליפות שחורות מתל-אביב להדגים שירות טוב ואדיב. אך החידוש שוכה להערצה הרבה ביותר ("מל' כד המפות הלבנות!") הסתמכה ההערצה בקרוב למאתיים לירות אל קופתו של יצחק שהתפעלותו לא ידעה גבול. "לא הייתי מא' מין", הוא מלמל בהגישו כוסית אחרי כוסית. "גם אני", ענה אחד האורחים, "אבל זהו קידמה! פעם הייתי צריך לנסוע לתל-אביב